

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Programma Integraal Riviermanagement (IRM)

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

21 april 2020 / projectnummer: 3449

1 Advies voor de inhoud van het MER

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) willen samen met de betrokken provincies en waterschappen een programma 'Integraal Riviermanagement' (IRM) vaststellen met daarin een integrale visie voor de riviersystemen van Rijn en Maas. In IRM leggen Rijk en regio alle opgaven op het gebied van waterveiligheid, bevaarbaarheid, zoetwaterbeschikbaarheid, waterkwaliteit en natuur- en economische ontwikkeling en de kansen voor recreatie en een aantrekkelijke leefomgeving naast elkaar. Het programma zal keuzes bevatten voor de afvoercapaciteit¹ en bodemligging² van de rivieren en een indicatie geven van toekomstige maatregelen die nodig zijn om de doelen te behalen. Voor het besluit hierover wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De minister van IenW heeft de Commissie gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over het programma het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een 'spoorboekje' dat inzicht geeft in de 'scope' van het programma IRM en de samenhang met besluitvorming over andere plannen en programma's die van invloed zijn op de riviersystemen van Rijn en Maas.
- Een integrale visie op de ontwikkeling van het riviereengebied, vertaald naar concrete doelstellingen voor het programma.
- Helder en navolgbaar inzicht in de stapsgewijze totstandkoming van alternatieven (maatregelpakketten), die tezamen de 'hoeken van het speelveld' vertegenwoordigen.
- Inzicht in de mate waarin de verschillende maatregelpakketten aan de doelstellingen voldoen.
- Een beschrijving van de (milieu)effecten van de maatregelpakketten, met specifieke aandacht voor natuur, ruimtelijke kwaliteit, landschap, cultuurhistorie, drinkwater en het regionaal (grond)watersysteem. Besteed daarbij ook aandacht aan de kansen tot verbetering hiervan.
- Inzicht in de randvoorwaarden en aandachtspunten voor vervolgbesluiten en een (aanzet voor een) monitorings- en evaluatieprogramma, op basis waarvan het programma in de toekomst kan worden bijgesteld.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

¹ **Afvoercapaciteit:** hiermee wordt bedoeld de capaciteit van de Rijn en de Maas om water te kunnen afvoeren naar zee. Doel van IRM is het behouden en uitbreiden daarvan door middel van rivierverruiming. Het vergroten van de capaciteit biedt ruimte aan andere functies en ontwikkelingen in het riviereengebied.

² **Bodemligging:** hiermee wordt bedoeld op de ligging van de rivierbodem. Op sommige plaatsen daalt de bodem en daardoor de waterstand als gevolg van erosie. Op andere stijgt de bodem juist door toename van sedimentatie. Beiden kunnen leiden tot knelpunten voor bijvoorbeeld scheepvaart, watervoorziening of waterveiligheid.

Figuur 1: Overzicht van de wateren waar het Programma Integraal Riviermanagement zich richt (bron: NRD)

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD).

Achtergrond

In het Programma Integraal Riviermanagement worden maatregelen opgenomen om de ambities voor afvoerverdeling en bodemligging van het riviereengebied te realiseren. Dit kunnen zowel lokale maatregelen als 'systeemmaatregelen' zijn, zoals rivierverruiming en/of maatregelen om sedimentatie en erosie van de rivier te reguleren. Het is de bedoeling dat de maatregelen worden vastgelegd in een programma op grond van de Omgevingswet, die naar verwachting in 2021 in werking zal treden. Het programma kan kaderstellend zijn voor m.e.r.–(beoordelings)plichtige activiteiten zoals 'wijziging van primaire waterkeringen' (D3.2) en 'ontgronding' (C16.1). Daarnaast moet een Passende beoordeling worden opgesteld omdat het programma gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden. Om deze redenen wordt een plan-MER opgesteld.

Waarom een advies?

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval het ministerie van IenW, in afstemming met de ministeries van LNV en BZK – besluit over het programma.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3449](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond en plangebied

Het beleid voor het rivierengebied wordt bepaald door verschillende wettelijke kaders en beleidskaders. Doelstellingen voor de rijkswateren en regionale wateren volgen onder andere uit de (ontwerp) Nationale Omgevingsvisie (NOVI), het Deltaprogramma, het Nationaal Water Programma 2022–2027, dat momenteel wordt opgesteld, en de programmatische aanpak grote wateren. Daarnaast zijn ook de Europese Kaderrichtlijn Water, de Richtlijn Overstromingsrisico's en de Vogel- en Habitatrichtlijn in belangrijke mate sturend voor het formuleren van de beleidsdoelen in het rivierengebied.

Het programma Integraal Riviermanagement (IRM) vervangt deze kaders niet, maar beoogt de daaruit volgende doelen te integreren tot een integrale visie voor de lange termijn (2050 en verder) en een 'adaptief programma van maatregelen' voor de kortere termijn (2028–2032, met een doorkijk naar 2050). In de NRD is aangegeven dat het programma grotendeels zal uitgaan van bestaand beleid, maar dat op twee thema's nieuw beleid nodig is, namelijk afvoerverdeling en bodemligging.

Het MER voor IRM zal worden gebruikt om beleidsopties voor de lange termijn te verkennen, te onderzoeken in hoeverre deze kunnen conflicteren of elkaar versterken, pakketten van (typen van) maatregelen samen te stellen en te onderzoeken welke effecten deze zullen hebben. De maatregelen zullen niet in detail zijn uitgewerkt, maar de intentie is dat 'nut en noodzaak' van de maatregelen op basis van het MER zal worden aangetoond.

Plangebied

In de NRD is het plangebied voor het programma IRM aangegeven (zie figuur 1). Daaruit blijkt dat het programma niet het volledige rivierengebied dekt, maar zich richt op het gedeelte daarvan dat 'afvoergedomineerd' is (en geen getijde kent). De Commissie merkt op dat een deel van de Overijsselse Vecht en het Zwarte Water wel onderdeel uitmaken van het plangebied en verschillende andere rijks- en regionale wateren niet. In de NRD is niet onderbouwd wat hiervan de reden is.³

De Commissie adviseert om in het MER de begrenzing van het plangebied helder te beschrijven en te onderbouwen, redenerend vanuit de verschillende rijks- en regionale belangen en opgaven waarvoor IRM het beleid zal vastleggen.

2.2 Wet- en regelgeving en (ander) beleid

Geef in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk (internationaal) beleid relevant is voor het programma IRM en of het voornemen kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij in ieder geval in op:

- De Europese Richtlijnen (in ieder geval KRW, Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn);

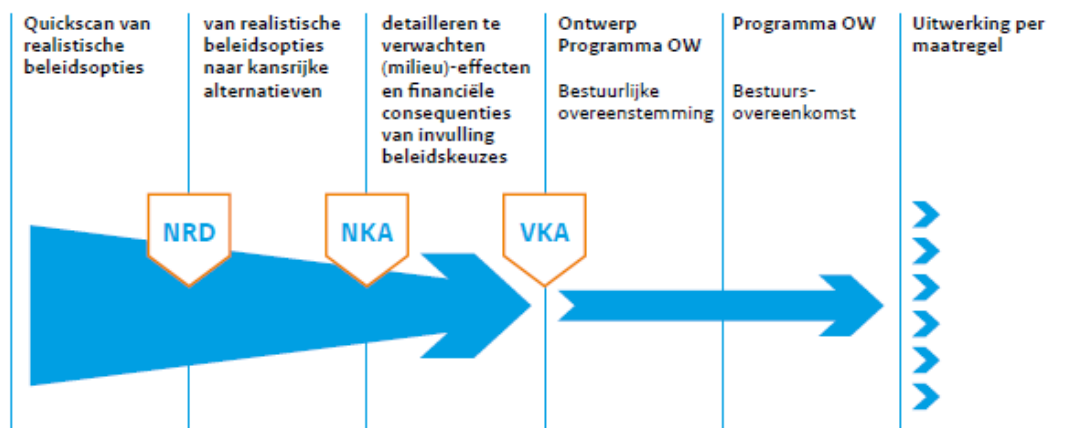
³ In verschillende zienswijzen wordt gevraagd waarom andere (rijks)wateren geen onderdeel uitmaken van het plangebied. In de zienswijze van het Waterschap Rijn en IJssel wordt bijvoorbeeld gemotiveerd waarom de Oude IJssel ook onderdeel van het plangebied zou moeten zijn. Ook is in de NRD niet geheel duidelijk hoever het plangebied zich uitstrekt haaks op de rivier. In de zienswijze van de gemeente Zwolle wordt verzocht ook het direct binnendijkse gebied mee te nemen.

- Internationaal beleid, bijvoorbeeld vanuit de Maascommissie en de Internationale Commissie ter bescherming van de Rijn;
- (ontwerp) Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR);
- (ontwerp) Nationaal Waterprogramma (incl. SGBP's en ORBP's);
- Programmatische aanpak grote wateren;
- Visie Erfgoed en Ruimte (VER);
- Gebieds- en rivierdossiers;
- provinciale (ontwerp) omgevingsvisies en de daarmee verbonden provinciale omgevingsverordeningen, alsmede specifieke provinciale beleidsuitwerkingen Natuur & Landschap waaronder provinciale natuurbeheerplannen.

2.3 Besluitvorming

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor de vaststelling van het programma IRM. Voor de vaststelling van het programma wordt een aantal stappen doorlopen (zie figuur 2). Deze stappen leiden tot tussentijdse keuzes en besluiten, waarbij verschillende belangen een rol zullen spelen, waaronder het milieubelang. Een brede consultatie van belanghebbenden bij deze cruciale beslistmomenten is van belang. Geef in het MER aan hoe tussentijdse keuzes worden gemaakt, wie deze maakt en op welke manier belanghebbenden daarbij betrokken worden of zijn geweest.⁴

In hoofdstuk 3 van dit advies gaat de Commissie nader in op de beoogde fasering van de besluitvorming en rol van het MER daarbij.

Figuur 2: stappen in de besluitvormingsprocedure voor het programma IRM (bron: MER)

⁴ In §6.2 van de NRD is aangegeven dat de besluitvorming wordt begeleid door een stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van verschillende overheden. De samenstelling van deze stuurgroep kan bepalend zijn voor tussentijdse keuzes. In de stuurgroep zijn gemeentes bijvoorbeeld niet vertegenwoordigd, wat ook in verschillende zienswijzen wordt benadrukt. Zie bijvoorbeeld de zienswijze van de Vereniging van Nederlandse Riviergemeenten.

'Sporboekje' van besluiten

Het feit dat IRM zowel een integrale visie beoogd te zijn als een programma waarin keuzes worden gemaakt voor afvoerverdeling en bodemligging kan tot onduidelijkheid leiden over de 'scope' van het programma en de samenhang met ander beleid.⁵

Daarom adviseert de Commissie om in het MER een duidelijk overzicht op te nemen van de besluitvormingsprocessen (plannen, programma's) die samenhangen met IRM. De Commissie ziet dit 'spoorboekje' als een manier om de samenhang tussen de besluiten, de timing en de verantwoordelijkheden te verduidelijken. Het past daarnaast goed in de gedachte van de Omgevingswet (monitoren – evalueren – bijstellen) en de beoogde adaptieve maatregelpakketten.

De volgende elementen zijn van belang voor dit spoorboekje:

- Geef zo concreet mogelijk aan in *welk* kader *waarover* wordt besloten, *wanneer* en door *wie*.
- Geef voor andere plannen en programma's die samenhangen met IRM aan op welke manier en op welk moment het milieubelang is of wordt meegewogen in de te maken afwegingen, bijvoorbeeld doordat een m.e.r.–procedure is of wordt doorlopen.
- Maak duidelijk welke kaderstellende besluiten in IRM vastgelegd zullen worden.
- Geef aan hoe IRM doorwerkt in vervolgbesluiten, en mogelijke vervolgbesluiten die aan de orde kunnen zijn op basis van de adaptieve aanpak. Geef aan of hiervoor m.e.r.–procedures of m.e.r.–beoordelingsprocedures aan de orde kunnen zijn.
- Laat zien waar de verantwoordelijkheid voor de uitwerking en vervolgbesluiten ligt. In IRM wordt in eerste instantie geredeneerd vanuit het plangebied (zie volgende paragraaf). Er bestaat echter een sterke interactie tussen het hoofd- en regionaal watersysteem. Maatregelen in het hoofdsysteem zijn van invloed op regionale systemen en andersom.
- Geef tenslotte aan hoe en wanneer de verschillende besluiten worden geëvalueerd en zo nodig worden bijgesteld.

3 Visie en doelstellingen

3.1 Integrale visie en beleidsdoelen

Hoofdstuk 1 van de NRD geeft aan dat het programma IRM onder andere een integrale visie op het rivierengebied zal bevatten. Een visie is nodig omdat in het rivierengebied veel verschillende opgaven bij elkaar komen (waterveiligheid, watervoorziening, natuur, scheepvaart, ruimtelijke kwaliteit, etc.) en omdat het programma keuzes maakt met gevolgen voor de lange termijn. Tegelijkertijd gaat in de NRD echter vooral aandacht uit naar afvoercapaciteit en bodemligging, omdat alleen voor deze thema's nieuwe beleidskeuzes gemaakt moeten worden. Doordat veel aandacht uitgaat naar deze twee thema's en niet naar andere opgaven in het rivierengebied, kan het beeld ontstaan dat niet integraal naar de

⁵ Dit blijkt ook uit verschillende zienswijzen en bestuurlijke reacties op de NRD. Daarin wordt verzocht de scope te verduidelijken of te verbreden. Ook zijn hierin vragen gesteld over de samenhang met andere programma's en plannen, zoals het Deltaprogramma, het nationaal waterprogramma 2022–2027, het hoogwaterbeschermingsprogramma en de Adaptieve Uitvoeringsstrategie Maas 2020–2050,

opgaven en belangen in het rivierengebied wordt gekeken.⁶ Om tot een integrale visie voor het rivierengebied te komen is het nodig alle belangen en ambities op een gelijkwaardig niveau te inventariseren en te onderzoeken in hoeverre deze verenigbaar of conflicterend zijn, dan wel belangrijke kansen op synergie bieden (bijv. rivierverruiming en natuurontwikkeling).

In de NRD zijn de doelstellingen en ambities voor IRM nog niet concreet geformuleerd. Hoofdstuk 2 van de NRD licht toe welke beleidsdoelstellingen van belang zijn en maakt daarbij onderscheid in drie categorieën:

1. Beleid waarvoor strategische beleidskeuzes nodig zijn in het kader van Integraal Riviermanagement, namelijk afvoerverdeling en bodemligging.
2. Beleid waarvoor reeds beleidsdoelstellingen geformuleerd zijn, inclusief uitwerking in opgaven en bijbehorende maatregelen.
3. Andere beleidsdoelstellingen, waaraan maatregelen die in het kader van het Programma Integraal Riviermanagement genomen worden een bijdrage leveren.

Voor de eerste categorie zal in eerste instantie een quickscan worden uitgevoerd (zie hierna), waarin mogelijke combinaties van ambities op hoofdlijnen worden verkend. Pas daarna zullen de doelstellingen voor deze thema's concreter worden geformuleerd en wordt duidelijk welke alternatieve maatregelpakketten onderzocht zullen worden.

Dit houdt in dat er meerdere stappen te onderscheiden zijn in het bepalen van de doelstellingen van IRM en de mogelijke alternatieven daarvoor. In de volgende subparagrafen gaat de Commissie hier op in.

3.2 Van quickscan naar realistische beleidsopties

Voor de thema's afvoerverdeling en bodemligging wordt een quickscan uitgevoerd, waarin mogelijke combinaties van ambities op hoofdlijnen worden verkend. De NRD geeft daarbij aan dat deze combinaties haalbaar, maakbaar, betaalbaar en beheerbaar moeten zijn.

De Commissie adviseert om in het MER de uitgangspunten voor de quickscan te onderbouwen. Geef in het MER aan:

- wat wordt verstaan onder haalbaar, maakbaar, betaalbaar en beheerbaar en hoe met deze criteria wordt omgegaan bij de selectie van mogelijke oplossingen;
- welke randvoorwaarden gelden vanuit de Wet natuurbescherming. De Commissie adviseert om de mogelijke oplossingsrichtingen (beleidsopties) op hoofdlijnen te beoordelen op de gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden, omdat deze gevolgen sturend kunnen zijn voor de haalbaarheid van maatregelen (zie ook §5.4 van dit advies);
- welke randvoorwaarden en uitgangspunten worden aangehouden op basis van gerelateerde beleidsdoelstellingen en andere (regionale) belangen. Denk daarbij aan opgaven die voortkomen uit de droogte/ waterbeschikbaarheid en waterkwaliteit en ambities op het gebied van ruimtelijke kwaliteit.

⁶ Dit blijkt ook uit enkele zienswijzen en bestuurlijke adviezen. Hierin wordt onder andere gesteld dat het onderscheid in verschillende categorieën beleidsdoelstellingen – strategische beleidskeuzes, bestaande beleidsdoelstellingen en overige doelstellingen – aangeeft dat al een keuze in het gewicht van de thema's is gemaakt.

De resultaten van de quickscan zullen worden beschreven in de Notitie Realistische Beleidsopties, die de basis vormt voor het verder invullen van de ambities en het formuleren van mogelijke maatregelpakketten. Onderbouw in het MER de keuze van de realistische beleidsopties, zorg dat de stappen die hier toe leiden navolgbaar zijn en dat duidelijk is welke rol het milieubelang daarbij heeft ingenomen. IRM heeft betrekking op de lange termijn en op veel ambities en belangen. Houd er rekening mee dat oplossingen die nu niet realistisch lijken dat op langere termijn wel kunnen zijn. Dit past ook bij het uitgangspunt van adaptieve maatregelpakketten (zie verder hoofdstuk 4 van dit advies).

3.3 Nadere invulling doelstellingen

Mede op basis van de quickscan zullen voor afvoerverdeling en bodemligging mogelijke ambitieniveaus worden geformuleerd. Op dat moment zullen de doelstellingen voor IRM nader ingevuld en geprioriteerd moeten worden, zodat invulling gegeven kan worden aan de integrale visie die IRM zal bevatten. Gezien de ambitie om van IRM een gezamenlijk programma te maken ligt het voor de hand dat de verschillende 'stakeholders' bij de formulering van deze doelstellingen worden betrokken.

Geef in het MER een duidelijk en volledig overzicht van de relevante doelstellingen. Geef daarvan voor zover mogelijk de tijdhorizon (termijn dat doelen gerealiseerd moeten zijn) en de 'hardheid' aan:

- Doelen met een wettelijke basis (waterveiligheidsnormen, KRW-doelen, doelstellingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn) zullen een andere status hebben dan bijvoorbeeld ambities voor economische ontwikkelingen, energietransitie of ruimtelijke kwaliteit.
- In de NRD is onderscheid gemaakt tussen doelstellingen die door het programma IRM verwezenlijkt moeten worden en doelstellingen waaraan IRM 'een bijdrage kan leveren'. Dat betekent ook dat sommige doelen vastliggen en dat er voor andere doelstellingen ruimte is voor nadere invulling en afweging.

Maak duidelijk welke belangen met de gestelde doelen gediend zullen zijn, inclusief regionale belangen in het achterland. Zo is de afvoerverdeling onder andere van belang voor de zoetwaterverdeling en de bodemligging voor de scheepvaart. Maak duidelijk hoe de formulering van de doelstellingen tot stand is gekomen en welke rol de verschillende stakeholders hierbij hebben gehad.

Formuleer de doelstellingen op een heldere en eenduidige manier, zodat alternatieven daaraan getoetst kunnen worden. Dit geldt zowel voor de specifieke IRM-doelstellingen als de 'andere doelstellingen' waaraan IRM kan bijdragen. De Commissie vraagt specifiek aandacht voor de thema's ruimtelijke kwaliteit, landschap, cultuurhistorie en archeologie. Het thema ruimtelijke kwaliteit wordt enerzijds benoemd onder 'andere doelstellingen' en anderzijds als doel (paragraaf 1.2), maar het is nog onduidelijk welke ambities hiervoor

zullen gelden.⁷ Zonder duidelijke kaders bestaat het risico dat ‘zachte waarden’, zoals ruimtelijke kwaliteit ondergeschikt worden gemaakt aan andere belangen.⁸

In de NRD is aangegeven dat de ontwikkeling van alternatieven en beschrijving van effecten per riviertak wordt uitgevoerd, vanwege de verschillen in gebruik en karakter. Binnen de riviertakken zelf bestaan echter ook grote verschillen in karakteristiek en gebruik. Dit kan ook leiden tot verschillen in doelen en in de mogelijke oplossingen om deze te realiseren. Ook spelen lokaal binnen de riviertakken verschillende belangen, waardoor andere belanghebbenden betrokken zullen zijn bij het formuleren van doelen. Daarom adviseert de Commissie om al bij het concretiseren van de doelstellingen waar mogelijk een nader onderscheid te maken binnen de Rijntakken (incl. IJssel en Neder-Rijn), Maas en Overijsselse Vecht. Maak zoveel mogelijk gebruik van kaartmateriaal om de opgaven en doelen te visualiseren.

4 Programma en alternatieven

4.1 Algemeen

Op basis van de integrale visie op de rivieren zullen in het programma IRM samenhangende keuzes voor maatregelen worden gemaakt voor de periode van 2028–2032 met een doorkijk naar de periode 2033–2050. Volgens de NRD gaat het daarbij om ‘indicatieve maatregelpakketten met een adaptief karakter’. Daarmee wordt bedoeld dat maatregelen in veel gevallen nog niet concreet en locatiespecifiek zijn en dat er ruimte zal blijven om maatregelpakketten aan te passen op basis van veranderende omstandigheden of inzichten. Veelal zal een keuze worden gemaakt voor een ‘type maatregel’ en een globale aanduiding van de locatie.

Maak in het MER onderscheid in maatregelen die voor het hele rivierengebied of voor een riviertak van toepassing zijn (systeemmaatregelen) en maatregelen die lokaal (in een ‘riviertakdeeltraject’) worden toegepast. Systeemmaatregelen kunnen sterk bepalend zijn voor de integrale visie en daarmee voor de nadere uitwerking van lokale maatregelen. Dit is van belang voor de samenstelling van de alternatieven.

4.2 Alternatieven

Zoals in §2.2. van dit advies aangegeven vindt mede op basis van de quickscan een afbakening van ‘realistische beleidsopties’ plaats en worden de doelstellingen voor IRM vervolgens geconcretiseerd. Nadat over deze doelstellingen een besluit is genomen, volgt de nadere uitwerking ervan in ‘kansrijke alternatieven’.

⁷ In het programma ‘Ruimte voor de Rivier’ werd versterking van de ruimtelijke kwaliteit expliciet als dubbeldoelstelling gehanteerd. Uit de eindevaluatie van het programma (‘Sturen en ruimte geven’ 14-02-2018) bleek dat de dubbeldoelstelling bij heeft gedragen aan de mogelijkheden om bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak voor ingrijpende maatregelen te creëren en te borgen. Hiermee is ook de realisatie van de waterveiligheidsopgave vergemakkelijkt.

⁸ Verschillende zienswijzen wijzen op het belang van een heldere doelstelling voor en positionering van de thema’s ruimtelijke kwaliteit, landschap, cultuurhistorie/erfgoed en/of archeologie (onder andere ministerie van OC&W, provincies Limburg en Utrecht, gemeente Rheden).

In de NRD zijn nog geen mogelijke alternatieven onderscheiden, aangezien de ontwikkeling daarvan mede afhankelijk is van de quickscan en de concretisering van de doelstellingen. Pas daarna zal duidelijk worden in hoeverre doelen naast elkaar gerealiseerd kunnen worden, elkaar kunnen versterken of met elkaar zullen conflicteren. De Commissie ziet twee mogelijke principes voor de ontwikkeling van de alternatieven, die beide een goede basis voor de te maken afwegingen kunnen bieden:

1. Ontwikkeling van basisalternatieven die de 'hoeken van het speelveld' vertegenwoordigen, die per deeltraject van de riviertakken wordt vertaald naar (indicatieve) maatregelpakketten.
2. Ontwikkeling van alternatieven per deeltraject van de riviertakken, afhankelijk van de dilemma's die in dit specifieke deel optreden.

In §3.2. heeft de Commissie al enkele aanbevelingen gegeven voor de (iteratieve) ontwikkeling van alternatieven, zoals het in elke stap meenemen van de mogelijke negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Aanvullend daarop heeft zij de volgende algemene aandachtspunten:

- **Onderscheidende alternatieven.** Zorg dat alternatieven voldoende onderscheidend zijn en gebruik de ontwikkeling ervan om te zoeken naar optimalisatie vanuit de verschillende (andere) doelen en ambities. Dit geldt niet alleen voor afvoerverdeling en bodemligging, maar ook voor de andere doelen waarvoor het uitgangspunt is dat IRM er zo veel mogelijk aan zal bijdragen. Denk bijvoorbeeld aan het creëren van zoveel mogelijk ruimte voor natuur, ruimtelijke kwaliteit, energietransitie⁹ of andere nieuwe ontwikkelingen in het rivierengebied. Maak daarbij aannemelijk dat alle relevante hoeken van het speelveld in beeld zijn gebracht.
- **Kaartmateriaal.** Maak zoveel mogelijk gebruik van kaartmateriaal om de opgaven en alternatieven te visualiseren.
- **Passend detailniveau.** De bedoeling is dat IRM het kader vormt voor de nadere uitwerking van concrete maatregelen, waarbij nut en noodzaak van deze maatregel niet meer ter discussie zou moeten staan. Alternatieven dienen op een passend detailniveau uitgewerkt te worden. Waar alternatieven betrekking hebben op maatregelen voor specifieke locaties zal meer detail nodig zijn dan voor keuzes op systeemniveau.
- **Analyse van lopende projecten.** IRM richt zich voornamelijk op de periode 2028–2032 en verder. In de tussenliggende periode worden ook al maatregelen uitgewerkt en gerealiseerd in het rivierengebied in het kader van het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (MIRT). Het is niet zeker dat al deze maatregelen optimaal passen binnen de integrale visie voor het rivierengebied. Daarom adviseert de Commissie om voor projecten en plannen waarover nog geen definitief besluit is genomen een analyse uit te voeren om te bepalen in hoeverre deze projecten als 'no-regret' kunnen worden beschouwd. Als IRM geen invloed heeft op deze projecten kunnen deze als autonome ontwikkeling worden beschouwd.¹⁰ Als de conclusie is dat IRM kan leiden tot een andere afweging, neem de afwegingsruimte voor deze projecten dan mee als onderdeel van de alternatieven.

⁹ In diverse zienswijzen wordt gewezen op mogelijkheden om bij te dragen aan energietransitie, bijvoorbeeld door middel van aquathermie.

¹⁰ In enkele zienswijzen wordt de zorg uitgesproken dat IRM zal leiden tot vertraging van lopende projecten. Door in een vroeg stadium van de planvorming een analyse uit te voeren van de relatie tussen deze projecten en IRM kan tijdig duidelijkheid worden gegeven over lopende projecten,

4.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Zoals in de NRD¹¹ opgemerkt zijn ook klimaatverandering en verandering van afvoerpatronen een belangrijk onderdeel van de autonome ontwikkeling. Maak waar nodig gebruik van verschillende klimaatscenario's om de gevoeligheid van de te maken afwegingen daarvoor te beoordelen. Maak daarbij gebruik van de meest recente inzichten.¹²

Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten. Neem hierbij ook ontwikkelingen mee in België en Duitsland voor zover deze van invloed zijn op de afvoerverdeling of op andere opgaven in het plangebied. Zoals in de vorige paragraaf aangegeven adviseert de Commissie om voor 'lopende' projecten in het studiegebied een analyse uit te voeren om te bepalen of deze meegenomen kunnen worden als autonome ontwikkeling, of gezien moeten worden als onderdeel van de alternatievenontwikkeling. Neem dit op een navolgbare wijze op in het MER, zodat de samenhang tussen (besluitvorming over) lopende projecten en IRM duidelijk is.

De Commissie beveelt aan de referentie uit te werken en te ordenen over drie schaalniveaus (systeem, riviertak(deel)traject¹³ en lokaal), gebruik makend van het 'beeld op de rivieren', dat wordt ontwikkeld als onderdeel van IRM.¹⁴ Daarbij is van belang dat de belangrijke kernkwaliteiten van de riviertakken op een objectieve en evenwichtige wijze worden beschreven en gewaardeerd. Denk daarbij aan aspecten als natuur¹⁵, landschap, cultuurhistorie en archeologie¹⁶, scheepvaart en zoetwatervoorziening. De Commissie beveelt tevens aan een beschrijving op te nemen van de belangrijkste opgaven (kansen tot behoud, versterking en/of ontwikkeling) op de drie schaalniveaus.

5 Beoordelingskader

5.1 Effectbepaling

Hoofdstuk 5 van de NRD geeft aan op basis van welke aspecten de alternatieven vergeleken zullen worden. De criteria en indicatoren die daarvoor gebruikt zullen worden zijn nog niet

¹¹ In de NRD is de referentiesituatie aangeduid als het 'nul-alternatief' (§4.3).

¹² Het KNMI is gestart met een project om met een set nieuwe KNMI-klimaatscenario's te komen, aangepast aan de nieuwste inzichten. Rond 2023 komt er een nieuwe scenario-tabel die de bestaande tabel vervangt.

¹³ De Commissie acht het niveau van riviertak voor veel thema's te grof. Een deeltraject benadering doet veel meer recht aan de regionale diversiteit.

¹⁴ Het 'beeld op de rivieren' is niet genoemd in de NRD, maar wordt onder andere genoemd op de [website](#) van het Deltaprogramma.

¹⁵ Rekening houdend met de te ontwikkelen kwaliteiten die in de Natura 2000-beheerplannen zijn vastgelegd, bijv. locaties waar hardhoutoibos wordt ontwikkeld.

¹⁶ Zie bijvoorbeeld 'Handreiking Cultuurhistorie in m.e.r. en MKBA', RCE 01-01-2008.

voor alle aspecten benoemd. Dat is begrijpelijk aangezien in dit stadium de ambities voor IRM en de te vergelijken alternatieven nog niet concreet zijn.

De Commissie adviseert om het beoordelingskader nader uit te werken op het moment dat ambities concreet gemaakt zijn en kansrijke alternatieven zijn gedefinieerd. Zij heeft de volgende algemene aandachtspunten voor de effectbeoordeling:

- **Maak doelbereik zichtbaar.** Vertaal de in §3.3 van dit advies genoemde doelstellingen naar concrete criteria en indicatoren en maak bij de beoordeling onderscheid tussen 'doelbereik' en effecten. Dit is onder andere van belang omdat het ambitieniveau – en dus het doelbereik – per alternatief kan verschillen.
- **Maak expert judgement navolgbaar.** In veel gevallen zal gebruik gemaakt worden van een kwalitatieve beoordeling en/of expert judgement. Daarbij is van belang dat voor een ieder duidelijk is op welke manier deze beoordeling is uitgevoerd, met andere woorden dat deze navolgbaar is. Het is niet altijd eenduidig vast te stellen of effecten positief, neutraal of negatief scoren. Maak daarom transparant hoe een score tot stand is gekomen en hoe deze wordt gewogen. Licht toe welke indicatoren, aannames en kentallen gebruikt zijn om te komen tot de beoordeling van doelbereik en effecten. Ga ook in op onzekerheden in de bepaling. Streep positieve en negatieve effecten niet tegen elkaar weg zodat het lijkt alsof er niets verandert.
- **Beschrijf de effecten eenduidig.** In veel gevallen zal gebruik worden gemaakt van een kwalitatieve beoordeling ten opzichte van de referentiesituatie. Maak in dat geval per beoordelingscriterium duidelijk op welke (absolute) schaal de effecten zijn beoordeeld, hoe schaal overgangen zijn gedefinieerd (bijvoorbeeld verschil tussen – en –) en zorg daarbij dat de ernst van de effecten binnen en tussen de thema's vergelijkbaar is (e.g. een – bij landschap is qua ernst vergelijkbaar met een – bij natuur).
- **Onderscheid logische deelgebieden.** In de NRD is aangegeven dat de effectbeoordeling per riviertak wordt uitgevoerd, vanwege verschillen in gebruik en karakter van de afzonderlijke takken. Zoals eerder aangegeven adviseert de Commissie het plangebied verder te verfijnen naar meerdere schaalniveaus, aangezien ook binnen de riviertakken zelf grote verschillen in gebruik en karakter voorkomen. Aandachtspunt daarbij is, dat keuzes in het ene deelgebied consequenties kunnen hebben voor (keuzes in) andere deelgebieden.
- **Besteed aandacht aan cumulatie van effecten.** Vooral voor de effecten op natuurwaarden is van belang dat het MER inzicht geeft in het totaal aan effecten als gevolg van de alternatieven in combinatie met andere ontwikkelingen in het studiegebied.
- **Benoem aandachtspunten voor het vervolg.** De beoordeling van de alternatieven op basis van doelbereik en milieueffecten zal ook inzichten opleveren die van belang zijn voor vervolgbesluiten en de nadere uitwerking van maatregelen per gebied die het milieubelang raken. Dit kan een belangrijke meerwaarde van het MER zijn.
- **Onderzoek hoe kan worden ingespeeld op onzekerheden.** De programmahorizon en de dynamische context leiden tot onzekerheid en onvoorspelbaarheid. Om die reden wordt beoogd 'adaptieve maatregelpakketten' te ontwikkelen. De Commissie beveelt aan om voor de belangrijkste onzekerheden de mate van adaptiviteit te toetsen van de alternatieven. Met andere woorden: in hoeverre kan per alternatief worden bijgestuurd als zich ontwikkelingen voordoen die niet voorzien waren.

In hoofdstuk 5 van de NRD is aangegeven op welke manier de (milieu)effecten worden beoordeeld, voor zover dat op dit moment is aan te geven. In de onderstaande paragrafen geeft de Commissie enkele aandachtspunten mee, aanvullend op de NRD. Dat wil zeggen dat zij niet ingaat op onderdelen waarop zij geen aanvullende aanbevelingen heeft.

5.2 Hoogwaterveiligheid

In de NRD wordt vermeld dat de kans op overstroming en schades zal worden bepaald, deze ligt echter al vast in de Waterwet¹⁷. Wat bereikt kan worden met een mogelijke wijziging van de afvoerverdeling of verlaging van de hoogwaterstanden door rivierverruiming is dat de benodigde ingrepen aan de primaire waterkeringen kunnen worden beperkt. Ook de probabilistische rekenwijze biedt mogelijkheden om de grootte van de dijkverbeteringsmaatregelen te beperken.¹⁸

De Commissie adviseert om, uitgaande van de vastgelegde overstromingskansen, duidelijk te maken wat de effecten zijn van ingrepen in het zomer-/winterbed op de omvang van de dijkverbeteringsmaatregelen.

5.3 Riviermorfologie

Geef inzicht in de veranderingen in erosie en sedimentatie in het plangebied (waaronder veranderingen in sedimentbudget/-verdeling en bodemligging). Gebruik daarbij een indeling van de riviertakken in riviertrajecten met een korte beschrijving van de belangrijkste morfologische en hydraulische kenmerken. Geef ook aandacht aan de kansrijke gebieden voor morfodynamische processen (sedimentatie-erosie) en de betekenis van deze specifieke kenmerken (rivierdynamiek) voor de realisatie van de Natura 2000-doelstellingen (abiotische randvoorwaarden). Geef daarbij vanuit de specifieke kenmerken van de riviertakken de potenties voor de Natura 2000-doelstellingen zoals hardhout- en zachthoutoibos, stroomdalgraslanden, ruigten en zomen, slikkige rivieroeveren en waterriet (leefgebied moerasvogels). Ga tenslotte in op de betekenis van de specifieke kenmerken (rivierkarakteristieken) voor een landschappelijke waardering (fysisch-geografische randvoorwaarden).

5.4 Natuur en waterkwaliteit

Een van de uitgangspunten voor IRM is de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Met dit programma wordt beoogd om, aanvullend op maatregelen die nodig zijn om te voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en Natura 2000, robuuste riviernatuur te ontwikkelen. Dat betekent dat de maatregelen in het kader van IRM getoetst dienen te worden aan de doelen van de PAGW en dat mogelijke synergie en/of conflicten¹⁹ tussen de beide programma's geïdentificeerd moeten worden.

De Commissie kan zich in beginsel vinden in het voorstel in de NRD om de effectbeoordeling te beperken tot Natura 2000-gebieden en het Natuur Netwerk Nederland (NNN), omdat het grootste deel van het plangebied onder deze beschermingsregimes valt. Ze adviseert wel om risico's voor beschermde soorten op hoofdlijnen te beoordelen en aan te geven hoe in het vervolgproces rekening wordt gehouden met de leefgebieden daarvan.²⁰

¹⁷ De Waterwet zal normaal gesproken worden opgenomen in de Omgevingswet voordat besluitvorming over IRM heeft plaatsgevonden.

¹⁸ De nieuwe rekenmethodiek kan bij conservatieve inschattingen tot overdimensionering van de waterkeringen leiden.

¹⁹ Het realiseren van robuuste riviernatuur kan regionaal conflicteren met instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden, bijv. foerageergebied voor overwinterende ganzen.

²⁰ Ook in de zienswijze van provincie Limburg en Gemeente Rheden wordt hier aandacht voor gevraagd.

Natura 2000-gebieden

Het MER zal een Passende beoordeling bevatten waarin wordt onderzocht of sprake kan zijn van aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. De Commissie adviseert:

- de passende beoordeling als bijlage op te nemen in het MER en de conclusies over te nemen in het hoofddocument;
- een kaart op te nemen met de begrenzing van relevante Natura 2000-gebieden met relevantie voor Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn;
- de belangrijkste waarden op kaart aan te geven, waarbij gewerkt kan worden met categorieën: habitattypen, habitatsoorten, leefgebieden voor broedvogels, leefgebieden voor niet-broedvogels, belangrijke slaapplekken van niet-broedvogels;
- de ingrepen te beschrijven die negatieve of positieve gevolgen kunnen hebben voor (categorieën van) habitattypen of soorten. Ga daarbij ook in op het spanningsveld van natuurontwikkeling versus doelen voor graslandvogels;²¹
- indien uit de Passende beoordeling blijkt dat aantasting van natuurlijke kenmerken (na mitigatie) niet is uit te sluiten, aan te geven wat dit betekent voor de beoordeling van de alternatieven. Neem eventueel in het MER een aanzet op voor een ADC-toets en onderbouw waarom verwacht wordt dat deze toets succesvol kan worden doorlopen.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Neem in het MER een kaart op met de ligging van gebieden die deel uitmaken van het NNN, bij voorkeur met een specificatie in natuurtypen. Beschrijf vervolgens de ingreep- en effectrelaties die het NNN in positieve en negatieve zin kunnen beïnvloeden en geef aan wat dit betekent voor de wezenlijke kenmerken en waarden (natuurbeheertypen²²) van dit gebied.

Waterkwaliteit – Kaderrichtlijn Water (KRW)

Uitgangspunt van het (ontwerp) nationale waterprogramma 2022–2027 is dat alle maatregelen om te voldoen aan de KRW in 2027 zullen zijn uitgevoerd. Dat geldt zowel voor de doelen voor chemische als ecologische waterkwaliteit. De stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) voor Rijn en Maas (en Eems en Schelde), die onderdeel zullen zijn van het NWP, zullen de maatregelen bevatten om daaraan te voldoen.

Ga in het MER in op de bestaande chemische en de ecologische waterkwaliteit in het studiegebied, de geprogrammeerde maatregelen uit de SGBP's 2022–2027 en het verwachte doelbereik en de onzekerheden die hierbij aan de orde zijn (op basis van beschikbare evaluaties en monitoring). Geef vervolgens aan welke invloed de alternatieven hebben op het behalen van de doelen voor ecologische en chemische waterkwaliteit. Besteed daarbij aandacht aan de risico's voor het behalen van deze doelen en aan de kansen om aan deze doelen bij te dragen. Dit geeft tevens inzicht in de 'restopgave' voor andere beleidskaders. Ga bij de chemische waterkwaliteit naast de beschreven doelstellingen ook in op de trend van nieuwe stoffen in het rivierwater (uit het buitenland en door lozingen in Nederland) waarvoor nog geen normen zijn vastgesteld, zoals medicijnresten en andere microverontreinigingen.²³

²¹ Die gebonden zijn aan productiegroenland.

²² Eventueel samen te nemen tot natuurtypen.

²³ In een aantal zienswijzen wordt aandacht gevraagd voor de waterkwaliteit in het rivierengebied, onder andere vanwege lozingen en zwerfafval.

5.5 Bodem en zoetwater: relatie met het regionaal watersysteem

Bij de effecten op bodem en water in de NRD komt onder andere de oppervlaktewaterkwaliteit en -kwantiteit en waterbeschikbaarheid aan bod. Hierbij lijkt de nadruk te liggen op het rivierengebied zelf. De Commissie wijst op het belang van het rivierengebied voor het regionaal watersysteem. In perioden van droogte zijn veel natuurgebieden buiten het rivierengebied afhankelijk van voldoende aanvoer van kwalitatief goed oppervlaktewater. De afgelopen zomers hebben laten zien dat lage rivierafvoeren een risico vormen voor de voeding van het regionaal watersysteem en daarmee de wateraanvoer in natuurgebieden en voor andere gebruiksfuncties, bijvoorbeeld bij de wateraanvoer naar de Utrechtse Vecht ten behoeve van de Vechtplassen en kleinschalige wateraanvoervoorzieningen (KWA). De Commissie beveelt daarom aan om bij de effectbeoordeling ook in te gaan op de effecten op de belangrijkste verbindingen met het regionaal watersysteem.

5.6 Ruimtelijke kwaliteit, landschap en cultuurhistorie

De Commissie beveelt aan ruimtelijke kwaliteit niet te beperken tot landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie), maar ook aan te sluiten bij de begrippen gebruikswaarde (combinatie van verschillende functies is mogelijk, functies versterken elkaar), belevingswaarde (onder andere diversiteit en identiteit) en toekomstwaarde (duurzaamheid, aanpasbaarheid en flexibiliteit in de tijd).

De Commissie wijst erop dat het beoordelingskader voor landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie) over de drie schaalniveaus sterk kan verschillen. De Commissie beveelt aan niet alles op elk niveau uit te werken maar zich te beperken tot de belangrijkste kernkwaliteiten per schaalniveau. Kijk daarbij nadrukkelijk ook naar de kansen tot verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, landschap en cultuurhistorie²⁴.

5.7 Gebruiksfuncties

5.7.1 Scheepvaart

Zoals in hoofdstuk 3 aangegeven zullen de doelstellingen voor IRM nog worden geconcretiseerd, zodat alternatieven aan het doelbereik getoetst kunnen worden. Daarbij is van belang een duidelijke doelstelling uit te spreken voor de na te streven vaarwegdieptes.

Wijzigingen in de afvoerverdeling en aanpassing van de bodemligging zullen de belangrijkste oorzaken zijn voor veranderingen in de laag- en hoogwaterstanden. Vooral de veranderingen in de laagwaterstanden zullen van belang zijn voor de scheepvaart.

In de NRD wordt vermeld dat het accent ligt op de permanente effecten. Voor scheepvaart zijn tijdelijke effecten echter ook van belang. Baggerwerkzaamheden in zomer- of winterbed zullen de nautische veiligheid nadelig kunnen beïnvloeden. De Commissie adviseert hier in het MER ook op in te gaan.

²⁴ Diverse zienswijzen (o.a. gemeente Rheden, provincies Limburg en Utrecht en ministerie van OC&W) gaan hierop nader in. Ook wordt verwezen naar het gebruik van beschikbare bronnen (o.a. voor archeologie en geomorfologie).

5.7.2 Drinkwaterwinning

In §5.5 van de NRD (Bodem en zoetwater) is aangegeven dat de effecten op de zoetwaterbeschikbaarheid in het MER zullen worden onderzocht. De effecten op drinkwaterwinning worden hierbij niet expliciet genoemd. De zorgplicht die volgt uit de Drinkwaterwet maakt dat drinkwaterbronnen en de benodigde infrastructuur beschermd dienen te worden. Ga daarom in het MER expliciet in op de effecten op de inname punten en oevergrondwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorzieningen.

5.7.3 Overige gebruiksfuncties

In de NRD worden verschillende andere gebruiksfuncties genoemd, zoals landbouw, delfstoffenwinning, wonen, werken en recreëren. Voor deze gebruiksfuncties zal het MER de effecten in beeld brengen. Daarbij is van belang dat, aansluitend bij §3.3 van dit advies, in eerste instantie wordt vastgesteld welke doelen voor deze gebruiksfuncties gelden. Door vervolgens het 'doelbereik' van de alternatieven voor elk van deze functies te beoordelen wordt duidelijk in hoeverre en in welke riviertak(deel)trajecten dit tot kansen of conflicterende situaties zal leiden.

6 Monitoring en evaluatie

De Commissie adviseert om in het MER (minimaal) een aanzet voor monitoring en evaluatie op te nemen. De beleidscyclus volgens de Omgevingswet en het adaptieve karakter van de maatregelpakketten die in het programma opgenomen zullen worden leiden er toe dat bij vaststelling van IRM veel besluiten nog genomen of verder uitgewerkt moeten worden. Waar nodig zal flexibel ingespeeld moeten worden op wisselende omstandigheden. Dit kan leiden tot periodieke herijking van het programma.

Monitoring en evaluatie zullen de basis voor deze periodieke herijking moeten bieden. Te doorlopen vragen bij de monitoring zijn:

- Worden doelen gehaald (hoofddoelen en nevensdoelen)?
- Welke belangrijke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden sinds de vorige check?
- Passen de (gecumuleerde) effecten binnen acceptabel geachte grenzen?
- Is aanvullend beleid of zijn aanvullende maatregelen nodig om aan de doelen te voldoen of om (gecumuleerde) gevolgen acceptabel te houden?
- Moeten ambities en/of opgaven bijgesteld worden?

Voor de thema's natuur en waterkwaliteit ligt het voor de hand dat wordt aangesloten bij monitoring en evaluatie die in het kader van de programmatische aanpak grote wateren wordt uitgevoerd.

Geef in het MER aan:

- op basis van welke beleidsvragen het monitoringprogramma wordt ingericht, welke eisen daaruit voortvloeien (wanneer moeten uitspraken worden gedaan en met welke nauwkeurigheid?) en welke vragen eventueel kunnen 'meeliften';
- hoe de monitoring wordt aangepakt; ga in op frequentie van monitoring (continue) en evaluatie, aansluiting op bestaande monitoringsystemen en meetnetten, te hanteren

indicatoren (sluit zoveel mogelijk aan bij de indicatoren uit de doel- en effectbeoordeling uit het MER) en de wijze waarop over deze indicatoren gerapporteerd wordt;

- welke mogelijkheden er zijn voor synergie door bundeling van beleidsvragen;
- wie verantwoordelijk is voor de aansturing van de monitoring, kwaliteitszorg en evaluatie/rapportage; geef aan of deze informatie openbaar is en wie besluiten/maatregelen neemt op basis van de uitkomsten van de evaluatie.

7 Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieuinformatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. Diederik Bel

Eric van der Burg (voorzitter)

drs. Gert Dekker

ir. Casper van der Giessen

drs. Pieter Jongejans (secretaris)

ing. Rob Vogel

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Programma Integraal Riviermanagement.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure kan het in ieder geval gaan om de activiteiten D03.2 (dijken, waterkeringen), D03.1 (vaarwegen), C16.1 (ontgroning) en C19.1/19.2 (overbrenging van water tussen stroomgebieden). Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), in afstemming met de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Initiatiefnemers besluit

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), samen met de betrokken provincies en waterschappen.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 6 maart 2020 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissierner.nl projectnummer [3449](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

